

Notes de lectura

Seixantisme

Gustau Muñoz

18 de enero de 2023 - 16:52h
Actualizado el 18/01/2023 - 17:12h

Sobre este blog

Economista, assagista i traductor valencià, activista cultural i cívic, Gustau Muñoz és codirector de la revista *L'Español* i col·laborador de *L'Avenç* i altres publicacions. Durant anys va ser editor a la IVEI, on fou cap de redacció de la revista *Debats*, i posteriorment a Publicacions de la Universitat de València. Autor dels llibres 'Espill d'un temps' i 'Elogi del pensament crític', així com de 'Corrents de fons Societat, cultura, política', 'El vertigen dels dies. Notes per a un dietari' i 'La vida dels llibres', tots publicats entre 2019 i 2021. Abans havia publicat 'Intervencions', 'A l'inici del segle' i 'Herència d'una època'.

Autores

Gustau Muñoz

ETIQUETAS

Notes de lectura

Ha aparegut un llibre de debò interessant: *Seixantisme* (L'Avenç, pròleg de Julià Guillamon), de Marta Vallverdú, que hi analitza "l'esclat cultural català dels seixanta". El terme "seixantisme" podria prosperar i entrar en el cànon de les classificacions d'èpoques i tendències, de la mateixa manera que el modernisme o el noucentisme. L'autora l'atribueix al director de la revista *L'Avenç*, Josep M. Muñoz. Per la seua banda, Joaquim Molas, sense emprar-lo, havia destacat la inflexió profunda dels anys seixanta -les característiques de moviment cultural trencador- i també l'historiador i polític Ferran Mascarell n'havia parlat, aquest sí explícitament. De tota manera, dubte que pugja arrelar, atès que si bé s'hi poden distingir denominadors comuns, un esperit d'època, en els seixanta, no hi trobaríem ni projecte ni programa clarament definits i compartits.

Ara bé, sí que és cert que els anys seixanta foren una inflexió i un trencament en termes culturals amplis, en tots els camps de la creació i el pensament, i també vitals amb una insospitada obertura d'expectatives. S'havia produït un canvi generacional, i a poc a poc quedava enrere la tenebror d'una llarga postguerra, amb la seqüela de fam, misèria i repressió. No és que les coses foren fàcils, ni de bon tros, però el repunt del creixement econòmic a partir del Pla d'Estabilització (1959) va alleujar una mica els ofecs que patia la població. Ja se sap, l'emigració, el turisme, l'arribada dels "tecnòcrates" (és a dir, ministres pertanyents a l'Opus Dei) al poder, un incipient augment del consum, tot plegat canviava el mare de vida, enmig d'un procés de transformació social -èxode rural, industrialització, creixement urbà- imparable. Cap al final de la dècada va sorgir un nou moviment obrer, molt influent, al voltant de les Comissions Obreres, expressió dels canvis que afectaven la base social del país. De tota manera, la realitat quotidiana era més aviat grisa, el franquisme -mediocre culturalment, repressiu sempre- imperava. La dalla començava a rovellar-se però encara funcionava a tot drap.

A escala internacional la dècada dels seixanta fou una època transformadora i prometedora. Si contemplem la història com una successió de dècades amb característiques pròpies -que és una manera com altres, tot i que no la més rigorosa-, la dels seixanta és una de les més favorables i atractives del segle XX. Distensió de la Guerra Freda, Concili Vaticà II, aparició de lideratges menys ferrenys, superació progressiva de les estretors de la reconstrucció posterior a la guerra mundial. Tot en un marc de creixement, keynesianisme en acció, fe en el desenvolupament econòmic i en el "progrés", alliberament de les colònies i formació del Tercer Mon, i de sorgiment de la New Left. També de moviments socials tan incisius com el dels estudiants d'arreu, que certificaven l'entrada en joc de nous protagonistes generacionals, de noves idees i formes d'expressió. O dels primers passos d'un nou feminisme, amb obres influents de Simone de Beauvoir o Betty Friedan.

Tot plegat s'estengué com una taca d'oli. Música, disseny, literatura, manera de vestir-se, contracultura, pop art, impugació de rutines heretades i d'imposicions. I de rutines i imposicions a l'Espanya de Franco n'hi havia a cabassos. La cultura catalana va viure un gran esclat, va revisar amb força. Van sorgir nous escriptors. Va aparèixer la Nova Cançó. Es deixava enrere un passat de claudicació i resignació. De catacumba. Els joves -i alguns no tan joves- pensaven que tenien dret a viure drets, no amb el cap cot. La llibertat no és un regal, es guanya exercint-la.

Entenguem-nos, els anys seixanta foren una època de transició amb llums i ombres i amb molta inèrcia del passat. Recordem la crisi dels míssils a Cuba, que posà el mon a la vora de la catàstrofe nuclear. Recordem la sagnant guerra del Vietnam, i tants altres conflictes. O l'apogeu del règim post-estalinista a la Unió Soviètica, que ofegava les llibertats elementals. O els desastres de la Xina, amb episodis com el Gran Salt Endavant o la Revolució Cultural, tan malentesos des d'una ingenuïtat intel·lectual desarmant a Europa. Els rebels i contestataris dels seixanta reivindicaven també -podríem dir- el dret a equivocar-se. I bé que ho varen fer, sobretot en la ressaca dels seixanta, en la dècada següent. Sense oblidar les grans plagues del mon occidental, del mon lliure, les seues complicitats i hipocresia, les "promeses incomplertes", que justament varen ser un ressort de la revolta juvenil generalitzada. O l'aparició del Black Power.. Per cert, el 1967 es varen complir 100 anys de la publicació de *Das Kapital* de Marx (el primer volum -l'únic que es va editar en vida de l'autor- havia aparegut el 1867). Fou un esdeveniment, que donà lloc a una nova (i intensa) empena marxista, marxiana i marxistoide...

A València el ferment de canvi també es va fer notar. La dècada comença amb una campanada: *Nosaltres, els valencians*, de Joan Fuster (1962). L'esclat cultural posterior té el seu origen ací: la renovació plàstica, amb l'Equip Crònica, Artur Heras o Alfaro; el teatre, amb els germans Rodolf i Josep Lluís Sirera; la Nova Cançó, amb Raimon, els 4Z o Lluís Miquel; la novel·la, amb Amadeu Fabregat i Isa Tròlec; la poesia, amb Josep Piera i tota la resta; els intents de fer cinema independent; la renovació del disseny; els nous periodistes. Però també noves formes de vida, la contracultura, els primers hippies. L'obertura d'un local com Capsa 13 ("el somni de la teva repressió") al carrer de Ripalda, al Barri del Carme. L'aparició de llibreries com Concret, Luria o Tres i Quatre. La fundació de la Facultat d'Econòmiques el 1966. El número especial de *Serra d'Or* sobre el País Valencià. La revista *Gorg*. La galeria Val i Trenta, la societat cultural Studio. El naixement dels Premis Octubre. Tot plegat eren signes, símptomes, primers esclats d'un sisme de gran intensitat -estretament relacionat amb el que passava a Barcelona i Catalunya. Fou la llavor immediata del que vindria després, als anys setanta sobretot, i posteriorment, fins avui mateix. L'arrencada d'una modernitat ajornada.

Marta Vallverdú, filòloga, estudiosa de la història cultural, traça un plànol molt ajustat d'un esclat cultural potentíssim que sacsejà el país. Ho fa amb detall, amb noms i cognoms. Té ofici, es nota... Cartografia amb sensibilitat una època decisiva dels Països Catalans. Identifica protagonistes i episodis determinants, pas a pas i resseguint les moltes facetes del calidoscopi. El "seixantisme" fou un còctel en què s'implicaren a fons intel·lectuals i activistes, escriptors, militants esforçats, organitzadors de la cultura, mecenes, arquitectes, renovadors de la pedagogia, editors, empresaris del sector cultural, animadors de revistes, polítics, artistes, una munició de joves engrescats, també gent d'església, i una cosa tan barcelonina com la Gauche Divine... Res no tornaria a ser igual. La foscor del franquisme -que havia comportat un intent de genocidi cultural contra el català- començava a quedar enrere. I la cultura catalana -ara reintegrada- tenia una segona oportunitat. La definitiva?

He visto un error

Únete a la conversación 1

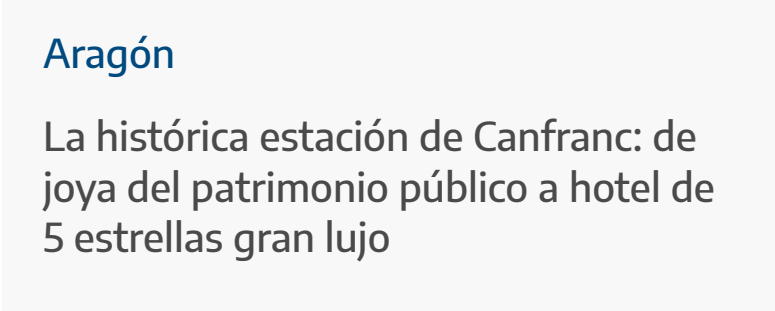
Lo más leído por los socios

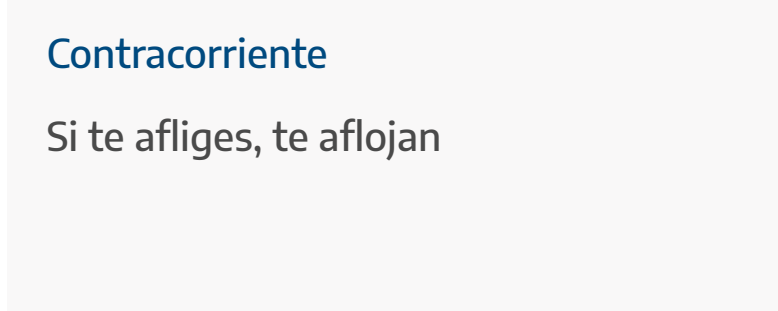
Política
Ahora que hasta el FMI admite los buenos datos económicos, el Gobierno se mete un gol

Zona Crítica
¡Putxa Catalunya i buenas noches!

Aragón
La histórica estación de Canfranc: de joya del patrimonio público a hotel de 5 estrellas gran lujo

Contracorriente
Si te afligies, te aflojan

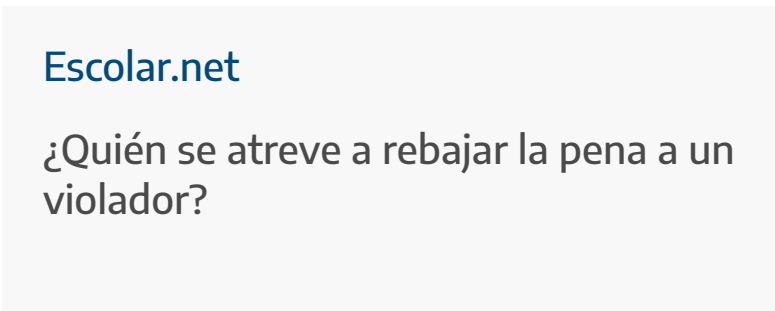
Ahora en portada

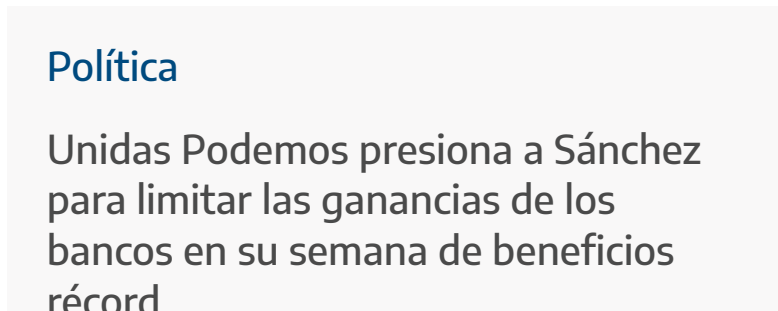
Política
Justicia e Igualdad revisan cada punto de la ley del 'solo sí es sí' para garantizar que no se bajen las penas

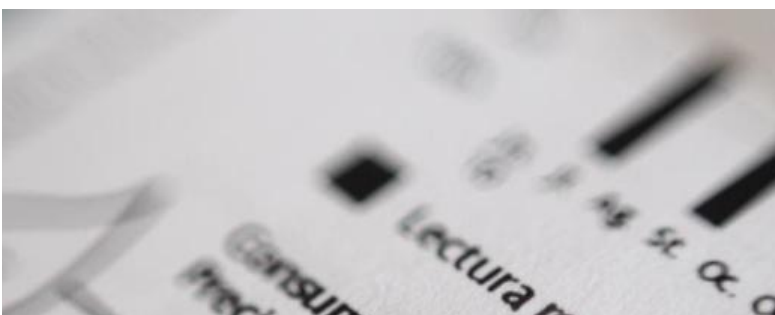
Sociedad
Irene Montero reconoce que hay una "discrepancia fuerte" con el PSOE sobre la 'ley del sí es sí' pero confía en el acuerdo

Escolar.net
¿Quién se atreve a rebajar la pena a un violador?

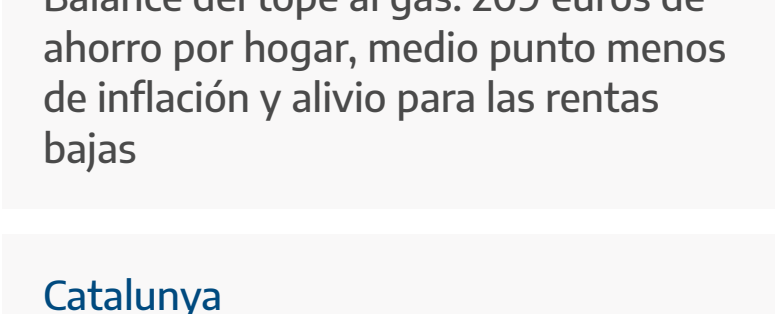
Política
Unidas Podemos presiona a Sánchez para limitar las ganancias de los bancos en su semana de beneficios récord

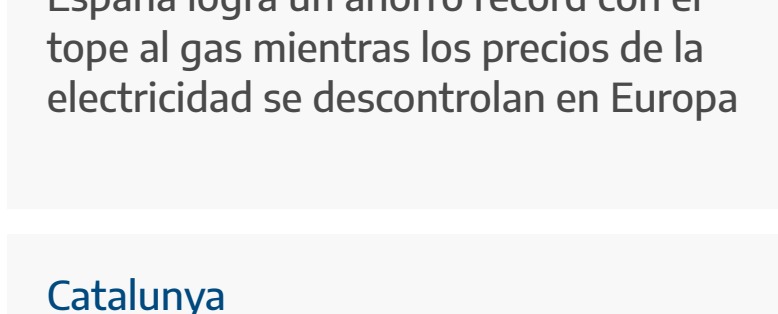
Economía
Banco Santander obtiene en 2022 el mayor beneficio de su historia: 3.600 millones

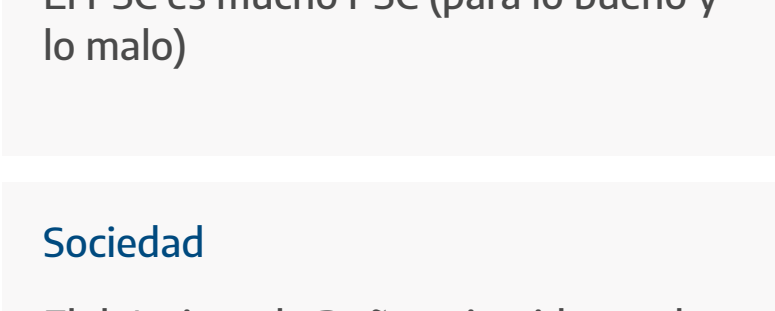
Economía
España logra un ahorro récord con el tope al gas mientras los precios de la electricidad se descontrolan en Europa

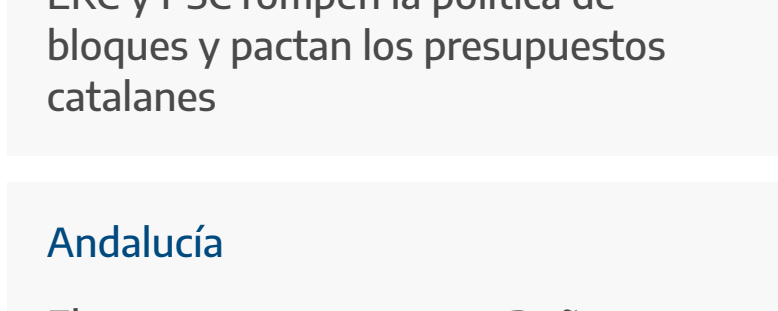
Catalunya
El PSC es mucho PSC (para lo bueno y lo malo)

Catalunya
ERC y PSC rompen la política de bloques y pactan los presupuestos catalanes

Sociedad
El deterioro de Doñana impide que las aves se reproduzcan en su antiguo santuario: "Estamos camino del colapso"

Andalucía
El agua que se saquea en Doñana supera la cantidad que se ahorra tras la mayor operación de cierre de pozos legales

